

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

**PUBLICZNE GIMNAZJUM NR 9 IM. RODZINY
LUTOSŁAWSKICH W ŁOMŻY**

Szkolny Program Profilaktyki został uchwalany przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną w dniu 12.09.2016 roku.

Zatwierdzono na zebraniu Rady Pedagogicznej w dniu 12.09.2016 roku.

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp.....	3
II.	Charakterystyka okresu adolescencji.....	4
III.	Podstawy prawne programu.....	7
	• Poziomy profilaktyki.....	8
	• Czynniki ryzyka i czynniki chroniące.....	11
	• Resillience, czyli pozytywne myślenie w profilaktyce.....	11
	• Działania profilaktyczne.....	13
	• Diagnoza czynników ryzyka.....	14
	• Czynniki chroniące.....	17
	• Struktura oddziaływań profilaktycznych.....	18
	• Zasady oddziaływań profilaktycznych.....	19
	• Standardy oddziaływań profilaktycznych.....	20
IV.	Cele Szkolnego Program Profilaktyki.....	20
V.	Plan działań profilaktycznych.....	24
VI.	Ewaluacja	33
VII.	Postanowienia końcowe.....	33
	Załączniki.....	34

I. WSTĘP

Profilaktyka rozumiana jest jako proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla zdrowia i życia człowieka (wg *Zbigniewa Bronisława Gasia, 2001*). Realizowana jest między innymi na gruncie szkolnym we współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Szkoła jest miejscem działalności zadaniowej uczniów i może wyzwała trudności młodzieży związane z przyjmowaniem odpowiedzialności za siebie i innych. Jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego w grupie rówieśniczej. Wypełnia znaczną część aktywnego życia młodzieży. Jest miejscem konfrontacji autorytetów i kształtowania się poczucia własnej wartości. Z perspektywy rodziców szkoła jest terenem weryfikacji oczekiwań związanych z własnym dzieckiem.

Działania profilaktyczne stanowią wyspecjalizowaną część działań wychowawczych zawartych w szkolnym programie wychowawczym. Treści Szkolnego Programu Profilaktyki wynikają ze szkolnego programu nauczania. Szkolny Program Profilaktyki jest skorelowany z podstawowymi dokumentami wyznaczającymi zakres działań edukacyjno-wychowawczych oraz opiekuńczych.

Szkolny Program Profilaktyki w Publicznym Gimnazjum nr 9 im. Rodziny Lutosławskich w Łomży jest wynikiem diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów, wymagania rodziców oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska. Stanowi integralną część statutu szkoły, jest skorelowany z Programem Wychowawczym Szkoły.

II. CHARAKTERYSTYKA OKRESU ADOLESCENCJI MŁODZIEŻY

Spośród wszystkich faz rozwojowych okres dojrzewania stanowi szczególną fazę w życiu człowieka. Z perspektywy psychologicznej właśnie w tym okresie dokonują się między innymi zmiany w obrazie siebie i społecznej percepcji jednostki, formowane są nowe wzorce relacji interpersonalnych, gwałtownie wzrasta liczba i jakość nowych doświadczeń osobistych i społecznych, rozwijane są umiejętności pozwalające na kształtowanie się poczucia własnej kompetencji. Nastolatek osiąga nowy status społeczny, a tym samym zwiększają się jego możliwości osiągania celów, otrzymywania wzmocnień i kształtowania nowych zachowań. W tym okresie życia dokonują się gruntowne przemiany związane z poczuciem tożsamości osobistej i społecznej.

Jest to okres przejściowy między harmonią i „doskonałością dziecięcą”, osiągniętą w końcu pierwszej dekady życia, a „doskonałością” i stabilizacją rozwoju człowieka dorosłego. Przechodzenie z dzieciństwa w wiek dojrzały przebiega w sposób skomplikowany i burzliwy oraz trwa wyjątkowo długo. Jest to ostatni etap w procesie intensywnego rozwoju. Gdy minie, człowiek staje się dorosły, dojrzały, samodzielny, wkracza w życie względnie ustabilizowane w sensie zarówno biologicznym, jak psychologicznym. Wiek dorastania jest więc ostatnim okresem, w którym w sposób skuteczny można wpływać na kształtowanie się właściwości somatycznych i psychicznych jednostki.

Dla dorosłych, którzy wychowują młodzież i czują się za nią odpowiedzialni, jest to więc ostatnia szansa oddziaływania. Uświadamiając sobie tę sytuację rodzice, wychowawcy, nauczyciele przeżywają niepokój: czy na pewno niczego nie zaniedbali, czy młode osoby, którym z racji obowiązków rodzicielskich albo zawodowych mieli pomagać we wszechstronnym harmonijnym rozwoju, zrealizowały wszystkie swoje możliwości, czy są dobrze przygotowane do samodzielnego życia. Wiek dorastania to okres wzmożonej emocjonalności, niezwykle intensywnej i żywej przeżywania uczuciowych. Cechuje je wysokie napięcie: doznawany smutek jest bardzo głęboki, przeżywana radość niezwykle silna. Charakterystyczną właściwością emocji w tym okresie jest także chwiejność: raz są załamani, nie wierzą w swoje możliwości, w swoje powodzenie w jakiegokolwiek dziedzinie, w innych momentach przeżywają poczucie własnej mocy: raz wzruszają się i współczują, to znowu są twardzi, nieugięci okrutni. Stany uczuciowe cechuje nietrwałość i ruchliwość, oscylacja między nastrojami krańcowymi. Skrajnie negatywne łatwo przechodzą w zdecydowanie pozytywne, smutek w radość, przygnębienie w entuzjazm i odwrotnie.

W pierwszej fazie wieku dorastania dość często dominują u młodzieży stany uczuciowe negatywne, niepokoje, lęki m.in. dotyczące własnej osoby, np. niepewność, jaka będzie przyszłość, czy sobie poradzę, czy nie spotka mnie niepowodzenie, obawy przed kontaktami z innymi, przed odrzuceniem, wyśmianiem, nieśmiałość. Innymi negatywnymi stanami emocjonalnymi są: gniew, złość, agresja. Przejawiają się one jako reakcja na frustrację, m.in. uniemożliwianie realizacji własnych planów, na ograniczenie przywilejów, na kontrolę, przymus.

Agresję młodzież uzewnętrznia inaczej, głównie w formie pośredniej: milczenia, ironii, krytyki. Młodzież przeżywa również wiele stanów emocjonalnych pozytywnych: radość, zachwyt, entuzjazm, poczucie własnej mocy. Najbardziej charakterystyczne i specyficzne dla wieku dorastania są potrzeby samodzielności, niezależności, autonomii. Nasilenie wynika z poczucia siły fizycznej, z poczucia zwiększonych możliwości intelektualnych, z rozwoju samoświadomości. Zwiększa się znacznie zakres potrzeby samodzielności, obejmuje on nie tylko poglądy, uczucia, aktywność, lecz przede wszystkim sferę decyzyjną: dziewczęta i chłopcy pragną sami decydować o swoich sprawach sposobie spędzania wolnego czasu, wydawania pieniędzy, ubierania się, doboru koleżanek i kolegów. Często rodzice w trosce o przyszłość dzieci usiłują wpłynąć na ich decyzję, skłaniając do wyboru określonej drogi kształcenia. Niekiedy nie uwzględniają przy tym zainteresowań i zdolności dzieci, lecz kierują się przekonaniem o korzyściach wynikających z uprawiania wybranego zawodu. Czasami jest to zawód zgodny z ich własnymi marzeniami młodzieńczymi, nie zrealizowanymi w życiu. Presja rodziców bywa niekiedy bardzo silna, czasami ma ona postać jawną w przypadku buntowniczej postawy młodych, prowadzi do konfliktów. Rodzice nie rozumieją często psychiki młodego człowieka i stąd trudno im znaleźć właściwy sposób postępowania. Młody człowiek to istotnie już nie dziecko, ale jeszcze nie dorosły. Niedostrzeganie przez dorosłych potrzeby samodzielności, niedocenianie jej znaczenia prowadzi do opóźnienia procesu dorastania. Dorastające dziewczęta i chłopcy silnie odczuwają potrzebę przynależności do grupy czy paczki koleżeńskiej. Z nią się identyfikują, jej opinie przejmują, z nią pragną współdziałać, ona zapewnia im poczucie bezpieczeństwa, rozładowanie napięć powstających podczas konfliktów z dorosłymi, akceptację, której nie uzyskują w szkole ani w rodzinie. Rodzicom niełatwo zaakceptować taką formę realizacji potrzeby przynależności. Wydaje się im, że oddala się ono od nich definitywnie, że już ich nie kocha, mają żal do niego i do środowiska rówieśniczego, które w ich przekonaniu odciąga je od rodziny.

Środowisko rówieśnicze spełnia jeszcze jedną ważną rolę w zaspokajaniu potrzeb psychicznych dorastającej młodzieży: zapewnia akceptację. Dorośli nie zaspakajają potrzeby akceptacji dziecka w stopniu dostatecznym. Nie czynią tego rodzice, którzy przeważnie mają w stosunku do niego wysokie aspiracje i chcieliby, aby spełniało ich oczekiwania w większym stopniu niż to czyni. Nauczyciele wyrażają swoje uznanie jeszcze rzadziej niż rodzice. Jeśli już im się to zdarzy, to najczęściej wyłącznie w stosunku do najlepszych uczniów. Niedobory w zaspokajaniu potrzeby akceptacji realizują dorastające dziewczęta i chłopcy w grupach rówieśniczych, których wymagania są znacznie mniejsze, w których panuje tolerancja i wzajemne zrozumienie. Idealnym środowiskiem dla rozwoju dzieci nie jest jednak środowisko pozbawione wszelkich problemów i prób. Zaslugują one na to, aby mieć prawo stawiania wobec problemów życia i wynoszenia korzyści z takiej konfrontacji. Potrzebne są drobne niepowodzenia i zawody życiowe. Jak inaczej można by nauczyć się radzić z problemami i frustracją. Zadaniem rodziców nie jest więc wyeliminowanie z życia naszych dzieci wszelkich prób, lecz służenie im w roli godnego zaufania sojusznika, który umie dodać otuchy, kiedy doznaje smutku, umie interweniować, gdy zagrożenie przekracza ich siły, przede wszystkim umie dostarczyć im narzędzi, za pomocą których będą mogły pokonać przeszkody.

Wiek 13 – 16 lat określa się jako okres ryzyka ze względu na podejmowanie przez młodzież zachowań problemowych. Szkoła, ze względu na spędzanie znacznej części aktywnego życia młodzieży, jest głównym terenem działań profilaktycznych I fazy. Tu spotykają się najważniejsze dla młodego człowieka osoby dorosłe, rodzice i nauczyciele (*M. Żebrowska, Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży, Warszawa 1986*).

III. PODSTAWA PRAWNA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej - art.72.
- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 209 z póź. zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz.1485),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (z póź. zmianami).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (z póź. zmianami).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (z póź. zmianami).
- Rozporządzenie MEN z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226),
- Statut Publicznego Gimnazjum nr 9 im. Rodziny Lutosławskich w Łomży.
- Program Wychowawczy Publicznego Gimnazjum nr 9 im. Rodziny Lutosławskich w Łomży.

Programy narodowe i krajowe:

- Narodowy Program Zdrowia (2007 - 2015).
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2011 - 2015).
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii (2011 - 2016).
- Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV (2012 - 2016).
- Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży (2004 - 2014).
- Narodowy Plan Działań na rzecz Dzieci (2004 – 2012) .
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego (2009 - 2013) .
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (2010-2013).
- Rządowy Program „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła” (2008-2013).

Poziomy profilaktyki

Profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie przez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie jednostkom osiągnięcie subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego, bogatego życia (Z. Gaś, 1997).

Zapobieganie zachowaniom ryzykownym może dokonywać się na różnych poziomach. W związku z tym wyróżnia się profilaktykę pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia:

- **Profilaktyka pierwszego stopnia** to działanie mające na celu: z jednej strony - promocję zdrowia i przedłużenie życia człowieka, zaś

z drugiej zapobiegania pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami dysfunkcjonalnymi. Szczególnie wyraźnie akcentuje się tutaj budowanie i rozwijanie różnorodnych umiejętności radzenia sobie z wymogami życia, albowiem deficyty w tym zakresie są powszechnie spotykane w populacji osób dysfunkcjonalnych. Równie ważne jest dostarczanie rzetelnych informacji, dostosowanych do specyfiki odbiorców. Może być kierowana do wszystkich uczniów.

- **Profilaktyka drugiego stopnia** ma na celu ujawnianie osób z grupy ryzyka dysfunkcjonalności oraz pomaganie im w redukcji tego ryzyka (a więc zapobieganie rozwojowi zaburzeń).
- **Profilaktyka trzeciego stopnia** rozumiana jest jako interwencja po wystąpieniu dysfunkcji. Ma ona na celu, z jednej strony - przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego, zaś z drugiej - umożliwienie osobie objętej terapią i rehabilitacją powrotu do społeczeństwa, prowadzenia w nim satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego trybu życia, wolnego od patologii. (Z. Gaś 1997). Szkolny program profilaktyki to program profilaktyki środowiskowej, to znaczy taki, w którym obiektem działań jest całe środowisko szkolne. Na terenie szkoły prowadzona jest profilaktyka pierwszego i drugiego stopnia.

Można więc przyjąć, że profilaktyka to odpowiednie działanie:

- wspomaganie człowieka,
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka,
- inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które ma na celu zapobieganie pojawianiu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska, w konkretnej społeczności, np. szkolnej.

Mimo prawidłowych oddziaływań wychowawczych dzieci i młodzież jednak zachowują się ryzykownie. Dzieje się tak dlatego, gdyż nie mogą lub nie potrafią funkcjonować inaczej. Takie zachowania są wtedy ich własnym sposobem przystosowania się do istniejącej sytuacji. Wyeliminowanie jednego zachowania ryzykownego może powodować pojawienie się innych.

W literaturze przedmiotu można zetknąć się z koncepcjami, wg których to, jakie zachowanie ryzykowne podejmują uczniowie z różnych grup ryzyka, jest często kwestią przypadku, pojawienia się odpowiedniej okazji (*Szymańska, Zamecka, 2002*).

Teoria Zachowań Problemowych (wg R. i S.L. Jessorów) głosi, że różne zachowania ryzykowne pełnią podobną funkcję w życiu jednostki, co zachowania konwencjonalne. Służą zaspokajaniu tych samych potrzeb np. miłości, akceptacji, przynależności lub pozwalają realizować takie same cele rozwojowe, np. uzyskanie niezależności od rodziców.

Warto w gronie pedagogicznym poświęcić trochę czasu na zrozumienie uwarunkowań, motywów zachowań swoich wychowanków i zanim podejmiemy działania uzyskać przekonanie, że wiemy dlaczego wybieramy akurat taką, a nie inną formę aktywności.

Aby profilaktyka w szkole była skuteczna, musi spełniać niżej wymienione warunki:

- musi wynikać ze świadomości zagrożeń prawidłowego procesu wychowawczego i gotowości do współdziałania w zmianie istniejącej sytuacji wychowawczej,
- konfrontować człowieka - ucznia z niebezpieczeństwem, ryzykiem,
- musi przekonać odbiorcę, że niebezpieczeństwo, ryzyko dotyczy również jego i równocześnie, że w jego mocy leży skuteczna ochrona siebie i innych.

W związku z tym zadaniem profilaktyki w szkole jest inicjowanie, uruchamianie takich działań, które wprowadza pożądane zmiany w funkcjonowaniu młodego człowieka – ucznia. W tym miejscu warto sprecyzować, co oznacza wyrażenie **zachowanie ryzykowne**.

Czynniki ryzyka i czynniki chroniące:

Zachowania ryzykowne- terminem tym określa się różne nieprawidłowe zachowania ucznia niebezpieczne zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego, jak i dla jego otoczenia społecznego (K. Ostaszewski, 2003). Różne czynniki sprawiają, że dziecko zachowuje się zgodnie z normami i oczekiwaniami społecznymi lub podejmuje zachowania ryzykowne. Wśród wielu prób wyjaśnienia przyczyny i następstw zachowań ryzykownych, na uwagę zasługuje m.in. **teoria czynników ryzyka i czynników chroniących** (*Garmezy, Hawkins, Baxley*).

Termin **zagrożenie/ryzyko** często pojawia się w literaturze specjalistycznej, poświęconej edukacji, psychologii. Nauczyciele często używają tego terminu do opisu dzieci i młodzieży, którym grozi wypadnięcie z systemu edukacyjnego albo w odniesieniu do młodzieży, która nie przyswoiła sobie umiejętności poradzenia sobie w trudnych sytuacjach. Zakłada się, że u dzieci pochodzących z rodzin, gdzie panują ciepłe, pełne miłości i troski relacje z rodziną i przyjaciółmi, ryzyko wystąpienia problemów w przyszłości jest zdecydowanie mniejsze. Bez względu na to, w jakich warunkach wychowuje się młody człowiek zdarza się, że będzie musiał zderzyć się z trudnymi sytuacjami, a poziom indywidualnej odporności jest uwarunkowany także wieloma bieżącymi doświadczeniami.

Pamiętając o tym, iż wychowanie to proces wspomagania wychowanka w rozwoju, ukierunkowany na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, możemy określić, na jakie czynniki ryzyka narażeni są młodzi ludzie.

Resilience, czyli pozytywne myślenie w profilaktyce

W obecnych czasach, w obliczu przemian społeczno – ekonomicznych, kiedy coraz więcej rodzin traci pracę, znajduje się w trudnej sytuacji materialnej odbija się to głęboko na prawidłowym dorastaniu młodych ludzi. O tym, czy ten fakt będzie miał długotrwale, negatywne skutki decyduje wiele czynników, między innymi wiek dziecka, jego poziom dojrzałości, cechy osobiste, dostępne zasoby. Według teorii resilience /umiejętność odbicia się od dna, elastyczność, sprężystość, odporność, regeneracja sił/ dzieci z grupy ryzyka nie zawsze trzeba uznać, że dzieci z grupy ryzyka są na pozycji przegranej. Koncepcja ta mówi, że są to dzieci, które posiadają tajemnicze moce, które pozwalają im

przetrwąć w ekstremalnie trudnych warunkach i mimo wszystko rozwijać się prawidłowo. Ta adaptacja zależy od wielu czynników, które nazywamy chroniącymi

i wspierającymi rozwój zwane też czynnikami dobrostanu. Dzieci walczące z przeciwnościami życiowymi nie mogą osiągnąć odporności same. Potrzebują miłości, opieki i wsparcia ze strony dorosłych – rodziców, nauczycieli lub innych osób z otoczenia. Badania wskazują, że **kluczową rolę w budowaniu odporności odgrywają nauczyciele na każdym etapie kształcenia**. Adekwatne wymagania, dawanie pozytywnych informacji zwrotnych, bycie w roli powiernika, buduje motywację ucznia i daje mu poczucie bezpieczeństwa.

Czynniki chroniące

Czynniki budujące odporność:

Do klasycznych czynników chroniących i budujących odporność zaliczamy:

- **środowisko rodzinne** – to najważniejszy ze wszystkich czynników wpływających na prawidłowy rozwój psychospołeczny dziecka - zaangażowanie w życie dziecka.
- **otoczenie społeczne, pozarodzinne** – dziecko czerpie wsparcie z otoczenia społecznego – szkoły, środowiska lokalnego lub osób, które są mu bliskie, np. rówieśników. Troska ze strony innych osób spoza rodziny zwiększa u dziecka odporność i niepodatność na sytuacje zagrażające. Szczególnie jest tutaj ważna rola nauczyciela, który dla nastolatka może stać się drugą, co do ważności, osobą znaczącą. Jest oceniany jako bardziej obiektywny od rodziców, toteż jego opinie mają wielki wpływ na formującą się osobowość ucznia (samoocenę, emocje, obraz świata); Relacje nauczyciela z uczniem mogą decydować o pozycji socjometrycznej ucznia, mają wpływ na procesy i role grupowe w klasie. Wsparcie ze strony nauczyciela może rekompensować brak wsparcia ze strony rodziców i rówieśników.
- **środowisko rówieśnicze** - kontakty z rówieśnikami akceptującymi normy społeczne, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołecznymi to kolejne źródło wsparcia dla dziecka zagrożonego.

- **cechy osobowości** – dzieci i młodzież cechujące się odpornością – super dzieciaki, które radzą sobie z wyzwaniami w sposób społecznie akceptowany. Ich pozytywne podejście do problemów życiowych i szukanie konstruktywnych rozwiązań pozwalają w optymalny sposób rozwiązać emocjonalnie ryzykowne doświadczenia.

Analizując czynniki dobrostanu możemy stwierdzić, że tak naprawdę nie są one czymś niezwykłym, ponieważ są to uwarunkowania, które towarzyszą prawidłowemu rozwojowi młodego człowieka i służą procesowi adaptacji w środowisku, w którym żyje on i dorasta. Trzeba pamiętać, że ich istnienie w jakimś wymiarze przynależne jest wszystkim dzieciom. Co z tego wynika? Naukowe rozważania o czynnikach chroniących i wspierających rozwój wskazują, że należy je traktować nie tylko w obszarach ochrony przed zagrożeniami, ale także w obszarach pozytywnego rozwoju dzieci i młodzieży. Takie podejście pozwala na integralne potraktowanie obszaru wychowania, profilaktyki i promocji zdrowia w szkole/placówce.

Działania profilaktyczne

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka jest prowadzona na kilku poziomach

(za: *H. Mrazek i R. Hagerty, 1994*):

Profilaktyka uniwersalna

- jest adresowana do wszystkich uczniów w określonym wieku, bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotyczy znanych, w znacznym stopniu rozpowszechnionych zagrożeń, np. przemocy, czy używania substancji psychoaktywnych. Na tym poziomie wykorzystywana jest ogólna wiedza na temat zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i chroniących, danych epidemiologicznych (są to głównie wyniki badań naukowych, dotyczące między innymi palenia papierosów, picia alkoholu, informacje o wieku inicjacji).
- celem ma być opóźnianie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych. W dużej mierze działania profilaktyczne skupiają się na tworzeniu wspierającego, przyjaznego klimatu szkoły, który pozytywnie wpływa na zdrowie

psychiczne i poczucie wartości, motywacje do osiągnięć uczniów i nauczycieli. Pozwalają także na czynny udział rodziców w życiu szkoły.

Profilaktyka selektywna

- jest ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymaga dobrego rozpoznania w społeczności szkolnej grup uczniów zachowujących się ryzykownie lub znajdujących się w specyficznej sytuacji społecznej, rodzinnej. Informacje o uczniach szkoła gromadzi w toku codziennego procesu edukacji, szczególnie dotyczy to uczniów z deficytami poznawczymi, z rodzin dysfunkcyjnych itp. Dla dzieci i młodzieży znajdujących się w grupie podwyższonego ryzyka (np. z rodzin z problemem alkoholowym) organizowane są indywidualne lub grupowe działania profilaktyczne (terapia pedagogiczna, treningi umiejętności społecznych, socjoterapia).

Profilaktyka wskazująca

- profilaktyka na rzecz jednostki wysokiego ryzyka, to działania polegające na interwencji, terapii dzieci i młodzieży, przejawiających symptomy zaburzeń i wymagających specjalistycznego przygotowania do ich udzielania. Na tym poziomie, w profilaktykę częściej angażują się różne instytucje zewnętrzne, przygotowane do prowadzenia pomocy psychologicznej lub medycznej (za: *K. Ostaszewski, A. Borucka, 2005*).

Diagnoza czynników ryzyka:

Diagnozy obszarów problemowych dokonano w oparciu o następujące dokumenty:

- Analiza dokumentów szkolnych.
- Diagnoza stanu bezpieczeństwa w szkole w roku szkolnym, 2011/2012 2012/2013 na podstawie ankiet.
- Analiza sytuacji wychowawczej w placówce w latach 2011/2012, 2012/2013.
- Analiza przeprowadzona na podstawie monitorowania frekwencji uczniów w latach 2010-2013.

- Obserwacja funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i pozaszkolnym.
- Rozmowy indywidualne z rodzicami i nauczycielami.

W diagnozie skoncentrowano uwagę na uczniach z rodzin dysfunkcyjnych, z problemem alkoholowym, niewydolnych wychowawczo, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że problemami wychowawczymi w szkole, które zaliczamy do czynników ryzyka, są:

Rodzaj zachowania ryzykownego	Przyczyny
wulgaryzmy, brak kultury osobistej,	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obyczaj środowiskowy ✓ wzorce wyniesione z domu ✓ chęć zaimponowania ✓ wyraz buntu, manifestowanie dorosłości ✓ wzorce w mediach ✓ złe relacje nauczyciel-uczeń ✓ brak reakcji nauczyciela i innych dorosłych ✓ ubóstwo językowe
wagary	<ul style="list-style-type: none"> ✓ trudności w nauce ✓ uległość wobec kolegów ✓ strach przed sprawdzeniem ✓ brak zainteresowania ✓ niemożność sprostania ambicjom rodziców i wymaganiom nauczycieli ✓ nuda na lekcjach ✓ brak dyscypliny ✓ chęć zaimponowania

Brak motywacji do nauki	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niedostosowanie wymagań do poziomu uczniów ✓ niejasne kryteria oceniania ✓ jakość programów nauczania ✓ lenistwo ✓ osoba nauczyciela ✓ nudne lekcje ✓ negatywny wpływ grupy rówieśniczej ✓ brak zainteresowania ze strony rodziców
palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie innych środków psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ciekawość ✓ wpływ reklamy w mediach ✓ wzorowanie się na dorosłych ✓ sposób na odreagowanie ✓ moda, szpan ✓ nuda, przekora, bunt ✓ sytuacja domowa ✓ negatywny wpływ grupy rówieśniczej
zachowania agresywne, agresja słowna i fizyczna, zachowania aspołeczne mające formy przemocy emocjonalnej, słowne i psychicznej (np. zastraszanie, poniżanie, wykluczenie),	<ul style="list-style-type: none"> ✓ negatywne wzorce, także w mediach ✓ sposób na odreagowanie stresu i załatwienie sprawy ✓ chęć dominowania, zaistnienia w grupie ✓ moda na agresję w grupie rówieśniczej ✓ nieumiejętność radzenia sobie z problemami ✓ odpowiedź na prowokację
zjawisko cyberprzemocy, zagrożenia płynące z niewłaściwego korzystania z mediów (Internet, TV, radio, video, czasopisma)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niski poziom wiedzy i uświadamienia ✓ ciekawość ✓ wpływ grupy rówieśniczej ✓ uległość, nie znajomość zachowań asertywnych

Przyczyną zachowań ryzykownych są:

- duże bezrobocie wśród rodziców;
- niski poziom zabezpieczenia osobistych potrzeb materialnych, przy widocznych dysproporcjach wśród rówieśników;
- niewielkie zainteresowanie rodziców/opiekunów prawnych dziećmi;
- brak motywacji do nauki;
- przebywanie młodzieży do późnych godzin bez opieki poza domem;
- moda na eksponowanie w ubiorze symboli identyfikujących ucznia z jakąś nieformalną grupą.

Czynniki chroniące

- Silna więź emocjonalna ucznia z rodziną.
- Zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, budzenie ciekawości poznawczej.
- Regularne praktyki religijne – odwoływanie się do sfery duchowej uczniów, do rozwoju moralnego, wartościowania myśli i zachowań.
- Respektowanie norm i wartości społecznych – ukazywanie młodzieży jasnych zasad zachowania i konsekwentnego wychowania.
- Działalność uczniów w szkolnych kołach zainteresowań oraz w różnych organizacjach poza szkolnych.

Struktura oddziaływań profilaktycznych

Rada pedagogiczna:

- Określa zadania w zakresie profilaktyki.
- Określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych.

Wszyscy pracownicy szkoły:

- Konsekwentnie działają na rzecz profilaktyki, realizując cele i zadania ujęte w Szkolnym Programie Profilaktyki.

Dyrektor szkoły:

- Monitoruje pracę nauczycieli i pracowników psychologiczno-pedagogicznych w zakresie profilaktyki.
- Inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w SPP.

Nauczyciele:

- Współpracują z instytucjami wspierającymi wychowanie i profilaktykę, z pracownikami psychopedagogicznymi szkoły i dyrekcją szkoły.
- Integrują zespół klasowy ze szczególnym zwróceniem uwagi na uczniów klas pierwszych.
- Realizują programy prewencyjne bądź elementy tych programów zaakceptowane przez Radę Pedagogiczną i dyrekcję szkoły.
- Biorą udział w szkoleniach na temat profilaktyki; mają możliwość samodzielnego opracowywania programów prewencyjnych.
- Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji uczniów w klasie. Wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
- Realizują zadania zawarte w SPP we współpracy z rodzicami uczniów.
- Prowadzą szkolenia w ramach spotkań z rodzicami.

Pracownicy pedagogiczni:

- Koordynują działania dotyczące zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- Rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów oraz analizują przyczyny niepowodzeń szkolnych.
- Określają formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Podejmują działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktyki oraz Programu Wychowawczego w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli.
- Wspierają działania opiekuńczo-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktyki.
- Prowadzą współpracę z instytucjami wspierającymi realizację zadań profilaktycznych.

Zasady oddziaływań profilaktycznych

Zasady Szkolnego Programu Profilaktycznego zostały sformułowane na podstawie projektu „Standardów realizacji pierwszorzędowych programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach oświatowych” autorstwa Krzysztofa A. Wojcieszka i Joanny Szymańskiej.

W naszej szkole należy do nich bezpieczeństwo uczniów:

- Respektowanie podmiotowości uczniów.
- Poszanowanie ich godności i indywidualności.
- Ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji.
- Uwzględnianie okresu rozwojowego uczniów.

Standardy oddziaływań profilaktycznych

- Adekwatność oddziaływań:

Działania profilaktyczne będą maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów uczniów.

- Skuteczność:

Działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczą oraz wykorzystywać wiedzę z zakresu sprawdzonych strategii i metod postępowania.

- Rzetelność:

Informacje powinny być rzetelne i dostosowane do rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów.

- Głębokość i czas trwania:

We współczesnej profilaktyce proponuje się, jako bardziej skuteczny, model głębszego oddziaływania oparty o koncepcję czynników ryzyka i czynników chroniących. Najbardziej skuteczne są działania zintegrowane z programem szkolnym (dydaktycznym i wychowawczym). Czas trwania oddziaływań i ich intensywność zależą od zdiagnozowanego wcześniej stopnia zagrożenia.

IV. CELE SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Ochrona ucznia przed zakłóceniami jego rozwoju.
2. Przeciwdziałanie uzależnieniom: alkohol, nikotyna, środki psychoaktywne.
3. Przeciwdziałanie różnym formom agresji (szczegółnej słownej, fizycznej, psychicznej).
4. Przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji na zajęciach szkolnych.
5. Przeciwdziałanie cyberprzemocy.
6. Przeciwdziałanie zaburzeniom odżywiania.

Zadanie: przeciwdziałanie uzależnieniom: alkohol, nikotyna, środki psychoaktywne

OBSZAR DZIAŁAŃ: UCZNIOWIE

CELE:

1. Upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród uczniów.
2. Kształtowanie i rozwój poczucia odpowiedzialności za siebie, własne życie i za innych.
3. Budowanie poczucia własnej wartości i stymulowanie rozwoju emocjonalnego.
4. Dostarczenie rzetelnej wiedzy o środkach psychoaktywnych i mechanizmie ich działania we wszystkich sferach życia.
5. Trening umiejętności odmawiania.
6. Upowszechnienie informacji statystycznych świadczących o tym, że większość nastolatków nie sięga po środki psychoaktywne.

OBSZAR DZIAŁAŃ: RODZICE

CELE:

1. Dostarczenie rodzicom informacji dotyczącego problemu korzystania ze środków uzależniających przez uczniów naszej szkoły.
2. Dostarczenie rodzicom wiedzy dot. uzależnień i mechanizmów ich działania.
3. Poinformowanie rodziców o instytucjach udzielających pomocy w zakresie uzależnień.
4. Rozwój współpracy rodziców ze szkołą.

OBSZAR DZIAŁAŃ: NAUCZYCIELE

CELE:

1. Poznawanie uczniów i ich stosunku do środków psychoaktywnych.
2. Uaktualnienie informacji na temat używania środków uzależniających przez uczniów naszej szkoły.
3. Aktualizacja wiedzy dotyczącej narkotyków i mechanizmów ich działania oraz możliwości pomocy uczniom.

Zadanie: przeciwdziałanie agresji słownej i fizycznej

OBSZAR DZIAŁAŃ: UCZNIOWIE

CELE:

1. Kształtowanie osobowości uczniów.
2. Kształtowanie umiejętności komunikacji interpersonalnej.
3. Kształtowanie i rozwój poczucia odpowiedzialności za siebie, własne życie i za innych.
4. Dostarczenie uczniom informacji czym jest zachowanie agresywne.
5. Nabywanie przez uczniów umiejętności radzenia sobie ze stresem i złością.
6. Nauka współpracy.
7. Nauka rozwiązywania konfliktów metodą negocjacji.

OBSZAR DZIAŁAŃ: RODZICE

CELE:

1. Informowanie rodziców na temat przejawów agresji w naszej szkole.
2. Doskonalenie przez rodziców umiejętności wychowawczych.
3. Wzajemna pomoc w radzeniu sobie z przejawami agresji wśród uczniów.
4. Działania na rzecz bezpieczeństwa w szkole i poza nią.

OBSZAR DZIAŁAŃ: NAUCZYCIELE

CELE:

1. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi uczniów.
2. Zapoznanie nauczycieli z aktualnymi przepisami prawnymi dotyczącymi odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne.

Zadanie: przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji na zajęciach szkolnych

OBSZAR DZIAŁAŃ: UCZNIOWIE

CELE:

1. Zwiększenie motywacji do systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne.
2. Podniesienie poziomu odpowiedzialności za swoją naukę i zachowanie.
3. Wychowanie i rozwój postawy obowiązkowości i punktualności.

OBSZAR DZIAŁAŃ: RODZICE

CELE:

1. Wypracowanie stałego i systematycznego kontaktu rodziców z wychowawcą klasy.
2. Zwiększenie odpowiedzialności rodziców za sposób informowania i dokumentacji zwolnień dziecka i usprawiedliwiania nieobecności w szkole.
3. Zapoznanie rodziców z prawną odpowiedzialnością za nierealizowanie przez dziecko obowiązku szkolnego.

OBSZAR DZIAŁAŃ: NAUCZYCIELE

CELE:

1. Wypracowanie stałego i systematycznego kontaktu rodziców z wychowawcą klasy.
2. Stały monitoring i kontrolowanie obecności uczniów na zajęciach.

V. PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

CZYNNIKI RYZYKA	CZYNNIKI CHRONIĄCE (ZADANIA DO REALIZACJI)	ODPOWIEDZIALNI	EFEKTY ODDZIAŁYWAŃ
<p>Agresja słowna i fizyczna. Zachowania społeczne mające formy przemocy emocjonalnej, słownej i psychicznej (np. zastraszanie, poniżanie, wykluczenie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Omówienie z uczniami etiologii, mechanizmów oraz metod radzenia sobie z agresją. ➤ Zapoznanie uczniów z obowiązującymi w szkole regulaminami oraz Katalogiem Paw i Obowiązków Ucznia. ➤ Organizowanie zajęć warsztatowych z zakresu kluczowych kompetencji społecznych. ➤ Projekcja na godzinach wychowawczych i innych zajęciach dostępnych filmów profilaktycznych, np. „Przemoc i agresja. Jak się im przeciwstawić?”, “Asertywność. Sztuka bycia sobą”. ➤ Opracowanie klasowych kontraktów lub innych form umowy, dotyczących eliminacji zachowań agresywnych. 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, rzecznik praw ucznia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie umiejętności radzenia sobie z emocjami, stresem w sytuacjach kryzysowych. ➤ Zwiększenie współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym w oddziaływaniach profilaktycznych. ➤ Poszerzenie wiedzy rodziców/prawnych opiekunów, nauczycieli i uczniów dotyczącej

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Indywidualne konsultacje i opieka pedagogiczna. ➤ Organizowanie spotkań z funkcjonariuszem Wydziału Prewencji i Wykroczeń Kryminalnych KMP na ww. tematy, np. "Sankcje prawne nieletniego za popełnione wykroczenia I czyny karalne na podstawie UPN", "Odpowiedzialność karna młodzieży wchodzącej w konflikt z prawem". ➤ Realizacja ogólnopolskich lub miejskich programów prewencyjnych np. „Szkoła bez przemocy”, „Bezpieczna szkoła”, „Bezpieczne przestrzenie”. ➤ Organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego: pozalekcyjne zajęcia sportowe, kółka zainteresowań, imprezy szkolne i klasowe, wyjścia do kina, teatru itp. ➤ Organizowanie zajęć terapeutycznych i socjoterapeutycznych. ➤ Zapoznanie uczniów z dostępną w bibliotece literaturą dotyczącą poruszanych problemów. ➤ Zapoznanie z procedurami , przepisami prawnymi dotyczącymi ucznia jako ofiary i sprawcy przemocy. ➤ Przeprowadzanie szkoleń dla rodziców podczas zebrań z rodzicami. Dostarczenie informacji rodzicom na temat różnych przejawów agresji wśród młodzieży i jej 		<p>odpowiedzialności prawnej nieletniego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Skuteczne zapobieganie szerzeniu się agresji i przemocy, minimalizowanie ich skutków.
--	--	--	---

	<p>przyczyn.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ścisła współpraca wychowawców, nauczycieli, pedagoga, dyrekcji ze środowiskiem lokalnym. 		
<p>Zjawisko cyberprzemocy, zagrożenia płynące z niewłaściwego korzystania z mediów (Internet, TV, radio, video, czasopisma)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie środowiska pod kątem zagrożenia cyberprzemocą. ➤ Organizowanie zajęć warsztatowych, godzin wychowawczych, udział w akcjach i kampaniach profilaktycznych, np. realizacja projektu „Jak bezpiecznie poruszać się w sieci?” ➤ Projekcja filmów dotyczących omawianego zagadnienia, np. „W sieci”, „TV story”. ➤ Organizowanie wycieczek, rajdów, koncertów, wystaw, i innych form zajęć pozalekcyjnych jako alternatywy spędzania czasu wolnego. 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, n-le informatyki nauczyciele, pedagog szkolny, bibliotekarz n-le świetlicy,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uświadomienie zagrożeń wynikających z przebywania w sieci. ➤ Poznanie alternatywnych, pozytywnych form spędzania czasu wolnego. ➤ Nabycie umiejętności świadomego korzystania ze środków masowego przekazu. ➤ Zwiększenie czujności rodziców/ opiekunów prawnych na wszelkie niebezpieczeństwa wynikające z korzystania z mediów.

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uświadomienie rodzicom zagrożeń wynikających z niekontrolowanego korzystania z mediów przez ich dzieci.
<p>Palenie papierosów, picie alkoholu, środki psychoaktywne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podejmowanie tematyki profilaktycznej, programów prewencyjnych lub ich elementów dotyczących problematyki antynikotynowej i antyalkoholowej (np. Rzuć palenie, wygraj zdrowie”). ➤ Projekcja na godzinach wychowawczych i innych zajęciach dostępnych filmów profilaktycznych, (np. „Alkohol i nikotyna. Pomyśl zanim będzie za późno”, „Nikotyna. Legalny narkotyk”, „Epitafium dla narkomana”). ➤ Udział w akcjach promujących zdrowy styl życia (np. Tydzień dla Zdrowia, Trzymaj formę, Trzeźwy Umysł). ➤ Wzmocnienie kontroli w miejscach, w których uczniowie podejmują zachowania ryzykowne. ➤ Przygotowanie referatów, prezentacji, projektów 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka szkolna,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. ➤ Wzrost świadomości wychowawczej rodziców w zakresie profilaktyki. ➤ Uświadomienie konsekwencji prawnych związanych z łamaniem prawa dotyczącego posiadania środków odurzających.

	<p>przez uczniów na temat zagrożeń płynących z uzależnień.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego: pozalekcyjne zajęcia sportowe, kółka zainteresowań, imprezy szkolne i klasowe, wyjścia do kina, teatru itp. ➤ Udział w zajęciach oferowanych przez instytucje świadczące pomoc w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień. ➤ Informowanie rodziców/ opiekunów prawnych o ofercie instytucji pomocowych. ➤ Zapoznanie uczniów z dostępną w bibliotece literaturą dotyczącą poruszanych problemów. ➤ Organizowanie szkoleń, warsztatów, spotkań mających na celu dostarczenie nauczycielom wiedzy o profilaktyce uzależnień. 		
Nierealizowanie obowiązku szkolnego	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie przyczyn nieusprawiedliwionej absencji szkolnej uczniów. ➤ Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w celu ustalenia sytuacji socjalnej oraz warunków 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnoza indywidualnych potrzeb ucznia, określenie przyczyn jego niepowodzeń szkolnych oraz dostosowanie

	<p>wychowawczych dziecka.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Systematyczna współpraca z kuratorami zawodowymi SR dla nieletnich i społecznymi. ➤ Cykliczne monitorowanie frekwencji uczniów. Wystosowywanie upomnień do rodziców, którzy zaniedbują obowiązek regularnego posyłania dzieci do szkoły. ➤ Uświadamianie rodzicom konsekwencji dotyczących zaniedbań w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej. ➤ Dostosowywanie wymagań edukacyjnych do możliwości uczniów, udzielanie w zależności od indywidualnych potrzeb stosownej pomocy p-p (ujęte np. w IPET-ach) w celu zapobiegania niepowodzeniom szkolnym, a w konsekwencji nieusprawiedliwionej absencji. ➤ Zapoznanie uczniów z Katalogiem Praw i Obowiązków ujętych w Statucie. ➤ Kierowanie wniosków z prośbą o wydanie 	<p>pedagog szkolny, pracownik socjalny, GOPs, MOPS, kurator zawodowy, SR lub kurator,</p>	<p>odpowiednich form pomocy p-p przynoszą wymierne efekty w postaci systematycznej realizacji obowiązku szkolnego dziecka oraz poprawy wyników w nauce.</p>
--	--	---	---

	stosownych zarządzeń opiekuńczych lub wychowawczych w przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań w wykonywaniu władzy rodzicielskiej.		
Zaburzenia w zdrowym stylu życia, a przede wszystkim odżywianiu: diety restrykcyjne: (bulimia, anoreksja).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Omawianie zagadnień dot. prawidłowego odżywiania na lekcjach biologii, wychowania fizycznego, wychowania do życia w rodzinie, edukacji dla bezpieczeństwa oraz na godzinach wychowawczych: <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowe odżywianie (anoreksja, bulimia, diety restrykcyjne), - higiena - czynny i bierny wypoczynek - pierwsza pomoc przedmedyczna. ➤ Udział w programie promocji zdrowia „Trzymaj formę” . ➤ Propagowanie aktywności ruchowej: <ul style="list-style-type: none"> - organizacja wycieczek szkolnych 	dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, n-l biologii, pielęgniarka szkolna,	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie świadomości na temat prawidłowego odżywiania. ➤ Zdobycie umiejętności rozwiązywania problemów i pokonywania trudności związanych z okresem dojrzewania. ➤ Wiedza na temat chorób XXI wieku i zagrożeń z nimi związanych. ➤ Uświadomienie znaczenia aktywności fizycznej dla rozwoju młodego organizmu. ➤ Poznanie alternatywnych, pozytywnych form spędzania

	<p>-organizacja wycieczek rowerowych</p> <p>-organizacja pieszych rajdów</p> <p>-aktywny udział w imprezach sportowych, (np. Dzień Sportu, zajęcia taneczne, judo) oraz w zawodach szkolnych i międzyszkolnych.</p>		czasu wolnego.
Brak motywacji do nauki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja cyklu zajęć wzmacniających samoocenę. ➤ Aktywizowanie uczniów do nauki przez stosowanie aktywnych metod pracy. ➤ Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez poszerzanie oferty kół zainteresowań. ➤ Wzbogacanie i urozmaicanie form zajęć w świetlicy szkolnej bogacenie i urozmaicanie form zajęć w świetlicy szkolnej ➤ Indywidualizacja procesu nauczania i oceniania w stosunku do wybranych uczniów. ➤ Wyposażenie rodziców w wiedzę nt. przyczyn niepowodzeń dydaktycznych oraz sposobów pracy z uczniem w domu. ➤ Konsekwentne przestrzeganie zaleceń PPP-P. ➤ Organizowanie pomocy psychologiczno- pedagogicznej 	<p>dyrektor,</p> <p>wychowawcy klas,</p> <p>nauczyciele,</p> <p>pedagog szkolny,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie umiejętności radzenia sobie z emocjami, stresem w sytuacjach kryzysowych. ➤ Zwiększenie współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym w oddziaływaniach profilaktycznych. ➤ Poszerzenie wiedzy rodziców/prawnych opiekunów, nauczycieli i uczniów dotyczącej motywowania do nauki.

<p>Niebezpieczeństwa wynikające z prac w gospodarstwie wiejskim</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizowanie konkursów szkolnych. ➤ Organizowanie spotkań edukacyjnych z pracownikami KRUSU uświadamiających uczniom niebezpieczeństwa wynikające z prac w gospodarstwie wiejskim ➤ omówienie podstawowych czynności wykonywanych w gospodarstwie rolnym, które stwarzają duże zagrożenie. Między innymi: rąbanie drewna, transport płodów rolnych, praca przy obsłudze zwierząt gospodarskich i środkach ochrony roślin ➤ Realizacja konkursu „Bezpiecznie na wsi”, którego celem jest promowanie pozytywnych zachowań związanych z pracą na terenach wiejskich 	<p>dyrektor , wychowawcy, pedagog</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Indywidualizować prace na lekcjach, pracować metodami aktywnymi. ➤ Poszerzenie wiedzy uczniów na temat bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie rolnym, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania upadkom, które stanowią najliczniejszą grupę wypadków przy pracy rolniczej.
---	--	---	---

VI. EWALUACJA

- Szkolny Program Profilaktyki będzie podlegał ocenie czyli ewaluacji.
- Ewaluacja będzie obejmowała realizację założonych celów profilaktyki.
- Ewaluacja będzie skierowana do uczniów, nauczycieli i rodziców,
- Realizacja programu będzie dokumentowana w dziennikach lekcyjnych oraz sprawozdaniach.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Szkolny Program Profilaktyki zostanie:

1. Skonsultowany z uczniami.
2. Skonsultowany z rodzicami na zebraniach.
3. Zaopiniowany i zatwierdzony na posiedzeniu Rady Pedagogicznej.
4. Uchwalony przez Radę Rodziców.

Szkolny Program Profilaktyki może być modyfikowany w zależności od potrzeb. Wychowawcy klas uwzględnią w swoich planach pracy wychowawczej zadania do realizacji w nim zawarte, biorąc pod uwagę specyfikę zespołu klasowego, realizowane programy prewencyjne lub ich elementy.

Załączniki:

1. Procedury postępowania wobec niepełnoletnich uczniów.
2. Diagnoza stanu bezpieczeństwa Publicznego Gimnazjum nr 9 im. Rodziny Lutosławskich w Łomży.
3. Wykaz specjalistycznych placówek – instytucji pomocowych wspomagających pracę szkoły.
4. Literatura przedmiotu.

Załącznik 3

Wykaz specjalistycznych placówek i instytucji pomocowych wspierających pracę szkoły

Lp	Nazwa instytucji	Telefon	Adres
1.	Wydział Prewencji ASP. Radosław Gumkowski	(86) 474- 13- 25	ul. Wojska Polskiego 9, Łomża
2.	Wydział do Walki z Przestępczością Narkotykową Podkom. Dariusz Wądołowski	(86) 474-12 – 61	ul. Wojska Polskiego 9, Łomża
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża	(86) 216-48 – 80	ul. M. Curie-Skłodowskiej 1a Łomża
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	(86)215 –69 – 42	ul .Szosa Zambrowska 1/27, Łomża
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1	(86) 215-69 – 47	ul. Szosa Zambrowska 1/27 ,Łomża
6.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2	(86) 215 -03-18	ul. Polna 5, Łomża
7.	Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień	(86) 216- 67 – 03	ul. Rybaki 3, Łomża

8.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	(86)218- 23 – 97	ul. Mickiewicza 3, Łomża
9.	Sąd Rejonowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego	(86)215 –09 -13 (86)215- 09 - 41	ul. Polowa 1, Łomża
10.	Komenda Miejska Policji	(86)216 –52 – 71	ul. Wojska Polskiego 9, Łomża
11.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	(86)216 – 40 -88	ul. Dworna 23b, Łomża
12.	Dzielnicy Gminy Łomża	(86) 474-12-97	Gmina Łomża
13.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	(86) 216-48 – 80	ul. M. Curie-Skłodowskiej 1a, Łomża
15.	Jarosz Czesław - psycholog	(86)216 – 56 – 53	ul. Fabryczna 9a, Łomża
16.	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży przy Caritas Diecezji Łomżyńskiej	(86) 216-29-92	ul. Rybaki 1, Łomża

Instytucje pomocowe – baza adresowa:

1. Wojewódzki Szpital Zespolony w Łomży, ul. Aleja Józefa Piłsudskiego 11 tel. (86) 47 – 33 - 900
2. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży przy Caritas Diecezji Łomżyńskiej, ul. Rybaki 1, Łomża, tel. (86) 216 – 29 - 92
3. Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień, ul. Rybaki 3, Łomża, tel. (86) 216 – 67 - 03
4. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży, ul. Fabryczna 9a, Łomża, tel. (86) 216 – 56 - 53
5. Komenda Miejska Policji w Łomży, Wydział do Walki z Przestępczością Narkotykową, ul. Wojska Polskiego 9, Łomża, tel. (86) 474–12 – 61

Strony internetowe :

www.depresjastop.pl

www.poradnia.narkomania.org.pl

www.narkomania.org.pl

www.111116.pl

www.dzieckowsieci.pl

www.sieciaki.pl

www.bezpiecznaszkolamen.gov.pl

LITERATURA PRZEDMIOTU

(pozycje książkowe/ multimedia dostępne w bibliotece szkolnej)

1. Antczak M. : Techniki dramy w teorii i praktyce nie tylko dla nauczycieli bibliotekarzy, Warszawa 2004
2. Babiuch M. : Jak współpracować z rodzicami trudnych uczniów, Warszawa 2002
3. Bailey J. : Narkotyki (z serii: Porozmawiajmy o...), Poznań 2009
4. Bogdanowicz M. : Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie, Gdańsk 2004
5. Drugi balsam dla duszy nastolatka czyli kolejne opowieści o życiu, miłości i nauce zebrane i spisane przez..., (seria: Balsam dla duszy), Poznań 2004
6. Dudzikowa M. : O trudnej sztuce tworzenia samego siebie, Warszawa 1985
7. Feibel T. : Zabójca w dzieciennym pokoju: Przemoc i gry komputerowe, Warszawa 2006
8. Filipczuk H. : Zapobiegamy trudnościom i niepowodzeniom szkolnym, warszawa 1985
9. Elliott J., Place M. : Dzieci i młodzież kłopotcie. Poradnik nie tylko dla psychologów, Warszawa 2000
10. Faber A., Mazlish E. : Jak mówić do nastolatków żeby nas słuchały. Jak słuchać żeby z nami rozmawiały, Poznań 2006
11. Fisher R. : Uczymy, jak się uczyć, Warszawa 1999

12. Gordon T. : Wychowanie bez porażek w szkole, Warszawa 2007
13. Gruszka M., Janiak I., Prarat J. : Scenariusze godzin wychowawczych dla gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, Gdańsk 2003
14. Guerin S., Hennessy E. : Przemoc i prześladowanie w szkole. Skuteczne przeciwdziałanie agresji wśród młodzieży, (Biblioteka wychowawcy), Gdańsk 2008
15. Gwizdek B., Sołtys E. : Gimnazjalny projekt profilaktyczno- wychowawczy, Warszawa 2002
16. Janowski A. : Poznawanie uczniów; zdobywanie informacji w pracy wychowawczej, Warszawa 1985
17. Janowski A., Stachyra R. : Prestiż ucznia wśród rówieśników, Warszawa 1985
18. Jundził I. : Nagrody i kary w wychowaniu, Warszawa 1986
19. Jurkowski A. : Rozwój umysłowy i aktywność poznawcza uczniów, Warszawa 1986
20. Karwowska- Sturczyk M., Hajnicz W. : Obserwacja w poznawaniu dziecka, Warszawa 1986
21. Klusek Sac U.: Aby nie miotał nami wiatr... Scenariusze zajęć wychowawczych dla uczniów gimnazjum, Kraków 2004
22. Knez R., Slonina W. : Poznaję- wybieram: programy informacyjno- profilaktyczne dla uczniów gimnazjum, Kraków 2003
23. Kosińska E. : Mądrze i skutecznie: zasady konstruowania szkolnego programu profilaktyczno- wychowawczego, Kraków 2002
24. Kozakiewicz M. : Zaproszenie do rozmowy, Warszawa 1979
25. Kuberska- Gaca K., Gaca A. : Profilaktyka niedostosowania społecznego w szkole, Warszawa 1986

26. Kulas H. : Samoocena młodzieży, Warszawa 1986
27. Kwiek M., Nowak I. : Dorastanie do miłości: propozycje działań wychowawczych dla uczniów klas IV- VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych, Wrocław 1994
28. Makowski R. : Za murami poprawczaka; refleksje i wspomnienia, Warszawa 2009
29. Mason P. : Palenie i picie (z serii: Porozmawiajmy o...), Poznań 2009
30. Miller M. : Sekta made in Poland, Warszawa 2007
31. Mstowska-Psiuk M. : Propozycje zagadnień i działań wychowawczych w pracy wychowawcy klasowego, Warszawa 1993
32. Obuchowska I. : Drogi dorastania. Psychologia rozwojowa okresu dorastania dla rodziców i wychowawców. (Psychologia. Pedagogika), Warszawa 1996
33. Pazio B., Pazio G. : Szkoła, która ochrania. Szkolny program profilaktyki, Kraków 2002
34. Piotrowski P., Zajączkowski K. :Profilaktyka w gimnazjum: projektowanie, realizacja i ewaluacja programów, Kraków 2003
35. Radziejewicz J. : Być kimś- i z kimś, Warszawa 1987
36. Reuttowa N. : Dziecko w szkole. Aspekty poznawcze i wychowawcze, Warszawa 1985
37. Rudniański J. : O dobrym wychowaniu i kształceniu. Kryteria moralne i prakseologiczne, Warszawa 1985
38. Rudniański J. : Sprawność umysłowa. Wybór metod, Warszawa 1967

- 39. Rudniański J. : Uczeń w domu, Warszawa 1968
- 40. Szurmiak M. : Podstawy reedukacji uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu, Warszawa 1987
- 41. Szymańska J.: Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalne psychoprofilaktyki
- 42. Wędrując ku dorosłości: przygotowanie do życia w rodzinie dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej, praca zb., Kraków 1999
- 43. Węgrzyn-Jonek E., Simm E.:Budowanie szkolnego programu profilaktyki
- 44. Wiecha A., Wiecha Z. : Poradnik dla wychowawców świetlic szkolnych, Warszawa 1986
- 45. W tę samą stronę: antologia tekstów dla nauczycieli i uczniów do lekcji wychowawczych, T. 1 i 2, Warszawa 1994
- 46. Wychowanie prorodzinne i seksualne, pod red. Janiny Miazgowicz, Katowice 1998